

Bakos András versei elé

Végre! Végre egy fiatal ember, aki mesterségnek tekinti a költészetet s igyekszik is elsajátítani; aki nem valamelyik divatos avantgardista álnagyságot, hanem Catullust és Villont követi; s aki olyan ügyesen és tökéletesen imitál, hogy máris eredetibb, mint a félművelt eredetieskedők legtöbbje. Bakos András tizenhét éves, s ha melléje veszem a hasonló korú és hasonló verselési kultúrával rendelkező Nagy Gábort (még csak a Kincskeresésben publikált), egy új klasszicizmus képviselőit látom bennük, egy olyan új klasszicizmusét, melynek jövetelére — a neoavantgardtól már jelentkezésekor viszolyogva — évek óta várok, s most nem titkolt elégtétellel fogadom.

BAKA ISTVÁN

Ad notam Gaius Valerius Catullus

I.

Mester, bizony engem is elfogott régebben az az érzés, ami téged vagy félszáz vers megírására sarkallt. Most, bánattal teleírált lapok közt ülve, ha visszagonolok; úgy nézem őket, olyan veteköztes szemekkel, ahogy Te nézhetted Suburra bűzös sikátorában a feslett rabnót. Ha a város szűk utcáin ácsorgó „meretrix”-ekre bámulok, eszembe jut rögtön a tanítás, verseidben; és mosolyogva kérdezem magamtól: „Hanyattfordítanád? Vagy akad jobb is?”

II.

Uram, vétkeztem isten, ember ellen, amikor egy formás, csinos fenékre nyitott tenyérral, mohón ráütöttem. Mentségemre szóljon: utána rögtön bocsánatot kértem, és fogadásból tettem, amit tettem. Súlyosbítólag hat az a körülmény, hogy jobbkezemmel ütöttem, és a tenyerelem meleg volt, ebből kifolyólag nem eshetett olyan nagyon rosszul az áldozatnak.

Ballada az erény, az élet és a szerelem megcsúfolásáról

A la Francois Villon

Dicsérje Nero, vagy bocsássa Cato szavam: az erény ma semmit sem ér. Kelendőbb bölcs ma Catónál Erato, s az erotikus, dévaj költemény. Légy bölcs, ha úgy tetszik, vigyázz magadra, a lelked attól úgysem üdvözül. Gondolkozz hát, költés kevesebbet papra, csússz ki a halál karmai közül!

S ha több és több só kell majd ételedbe, mert érzed már, hogy egyre savanyúbb, s kezded a borral telt kupát remegve tartja, és egyre hosszabb lesz az út asztaltól szájadig, s borig az ágytól; részegedj bortól végső vétekdűl! (a jó bor búcsúzott csak Francios-tól) Csússz ki az élet karmai közül!

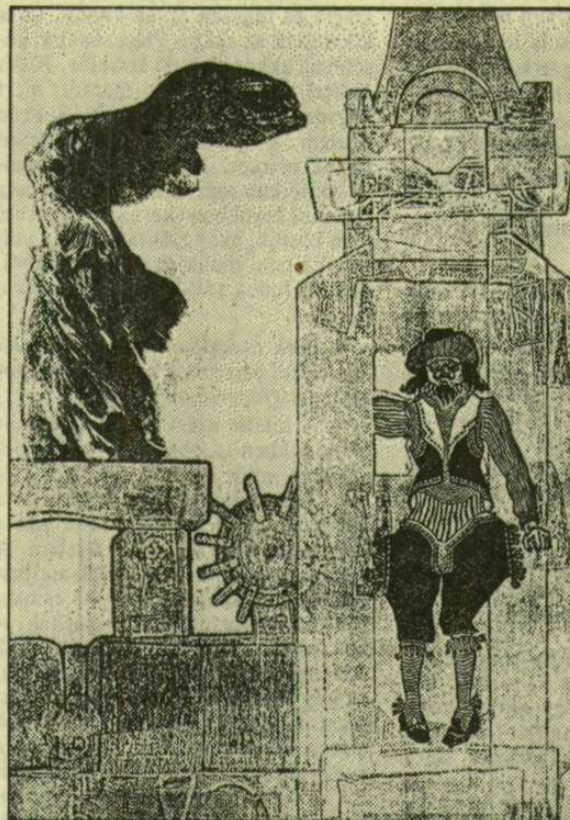
Ajánlás:
Hercegnőm, ki sólyom nélkül vadászol, s tört lelkek álma töled edesül, s erényed bár megcsaltad rég, belül, szüzességedre gyémántként vigyázol; énvelem most már játékból se játszol: kicsúsztam éles karmaid közül!

Kereten kívül (részlet)

„Remélem, fogom a talajt”

Átjárások

Sárgapocak-sorozat (részlet)

Néhány hónappal ezelőtt kezembe került egy meghívó. A fénymásolt szórólap valamelyik fővárosi klub, kiállítóterem programját, az Átjáró kör estjét harangozta be. Az est szereplői között ismerősök nevét is felfedeztem. Pesti, pécsi, erdélyi, szegedi fiatal tollforgatókét, grafikusokét; művészetről, emberről, világról gondolkodókét. A meghívón Szekeres Ferenc grafikus neve is szerepelt.

Aki ismeri őt, tudja róla, mindig kereste a közösséget. Mindig tartozott valamiféle csoport-hoz. A mártélyi tábor örök visszajáróihoz s több mint tíz évig a Szegedi Grafikai Stúdióhoz. Valójában mégis magányos farkasként élt meg sokáig minden hovatarozást. Az Átjáró kör úgy tűnik, neki való társulás. Amolyan biztosságot adó, kontrollt nyújtó, emberéptető. Olyan, ami minden szabad gondolkodásra, fogódzkodóra vágyakozót magába szippant. Olyan közösség, ami képes arra, hogy kötelhágocsóval szolgáljon az önnön csapdjába esett alkotó embernek is.

— Az utóbbi néhány év alatt sokat változtál. Jól látom?

— Igen. És remélem, hogy tíz év múlva újra meg tudok változni. Mert nem szeretnék rutinból élni. Hiszem, hogy a földön kell járni, de néha nem árt fél méterrel fölé emelkedni. Sőt, a mélypontokra is szükség van. Hogy legyen honnan feljönni. Egy zsákutca vége felé közeledve találtam rá az Átjáró körre is. Illetve néhány olyan emberre, akikről kiderült, a világ dolgairól hasonlókat gondolnak, mint én. S az általam felvetett kérdésekre is meg tudják adni a választ. E találkozás, úgy lehet, az élet igazságszolgáltatása.

— Ez a kör most Pesten működik, de ha jól tudom, korábban Szegedhez kötődött.

— A nyolcvanas évek elején adta ki a Szegedi Egyetemi Műhely az általunk szerkesztett füzeteket. Az Ártér-sorozatban nagy klasszikusok gondolatait, mondásait gyűjtöttük össze, a Hordalék-füzetekben a saját írásainkat, grafikáinkat közöltük. Később a közösség „motorjaival” együtt a centrum is Pestre költözött.

— Mit jelent a kör nevében az Átjáró?

— Szabad átjárást, kalandozást egyik minőség-ből a másikba. Új viszonylatok, dimenziók felfedezését, a műfajok összekapcsolását. Én meghallgatom a másik írását, ő elmondja gondolatait az én grafikámról. Így mindketten kölcsönösen gazdagodunk. Van, aki hajt engem, van aki kontrollál. Ebben a csapatban megtanultam a kritikát elfogadni és mások alkotásáról őszinte, kemény véleményt mondani. A csoportba bármikor bárki bekapcsolódhat, aki ezt az életmódot, alapállást hajlandó elfogadni. Aki képes arra, hogy a másik ember helyébe képzelje magát, hogy kritikusan figyelje, ám mégis elfogadja olyannak a másikat, amilyen.

— Szabad és alkalmazott grafikával foglalkozol. Kiállításaid vannak, plakátokat, emblémákat

tervezel. Elvégeztél a képzőművészeti főiskolát. Néhány éve a tanárképző rajz tanszékén tanítasz. E látszólag egyenes ívű pályának azonban voltak kitérői. Amatőr alkotóként indultál.

— Nem voltam soha se amatőr, se profi. S nem is leszek. Nem tartom magam se reklámgrafikusnak, se művésznek, se tanárnak. Leginkább ember vagyok. Soha nem sajnáltam, hogy nem voltam „hivatásos.” Nekem többet jelentett, hogy Vinkler László, Lelkes István, Rékassy Csaba kitüntetett figyelmével. Legtöbbször „szervezetlen kívül” találtam még azokat, akiktől tanulhatam. Most például a hallgatóim tartanak tréningben. S a nagy, korszakalkotó művészek, akiknek hagyatékával szembesülök naponta a művészet-történet óráimon.

Hogy nagy volt-e a kitérőm? Mérlegelés kérdése. Így utólag azt mondom: nem. Illetve, ha igen, hát megérte. Talán némi időt veszítettem azokkal szemben, akik 23 évesen művészdiplomával jöttek ki a képzőművészeti főiskoláról. De az életben az ember mindenért kap kárpótlást. Amit a különböző iskolákon, és kényszerhelyzetekben megtanultam, azokat most remekül tudom hasznosítani. Mindennek ára van, és semmi nem vezet kárba, amiért az ember egyszer megszenvedett.

— Elégedetlen vagy?

— Csak az az ember elégedett önmagával, aki iszonyúan igénytelen. Soha nem éreztem magamat gúzsba kötve. Valahogy mindig sikerült a saját életemet élnem. Pontosabban: a saját kényszerpályámat járnom. Erre a koromra megtanultam, nem kell, hogy feltétlenül mindenki szeressen. Akinek kellek, kellek, akinek nem, nem. A grafikáimat is azoknak csinálom, akik értenek engem.

— Teljes életet élsz?

— Nem, mert olyanok az ideáim, amiknek nem tudok maradéktalanul megfelelni. Talán sohasem fogok igazán „rendezett” életet élni, de hiszem, hogy fogom a talajt.

PACSIKA EMÍLIA

Az oldal illusztrációi: Szekeres Ferenc munkái

Feljegyzések K. S.-nek

Néztem azt az embert. Negyvenes volt. Amolyan mai kispolgárféle, akire mostanság azt illik mondani: rendezett. A bárpuhnál állt. Szinte mozdulatlanul. Mióta. Nem figyeltem. Órák óta. Belemeredt a szemközti semmibe. Sokszor találkoztam már vele, azokkal, akik úgy mint ő, ötpercenként kortyolnak sörükbe. Talán gondolkodnak is ilyenkor valamin. Élő holtak, kik temetésükre várnak a ravatalon, míg elfogy a sörük. Az utolsó kortynál megunták. Elmennek anélkül, hogy jelen lettek volna, hogy hiányoznának bárki életéből.

Van valahol a határon túl egy lány. A nevére nem emlékszem. Három éve egy kocsmában füstjében bátorítottam megszólítani, aztán kisebb megszakításokkal. Fél éven át beszélgettünk. Érdekelte. Elmúlt. Nem gondolkodok rá többet. De állandóan hív. Valamit el akar mondani. Olyasmit, amit másnak nem mondhat el, csak nekem. Tényleg így lenne? Nem hiszem. Mégis hív. Telefonon. Levelet nem ír, mert a telefonban beszélni lehet, s ha rájön, kéznél van. De soha nem mondja el, tulajdonképpen mit is akar. Zavar. Kísért.

Gizi borszagú volt. János meg pálinkás. Jó reggelt kívántak. Én meg más napot nekik. Azt mondták, nincs szebb a férfi és a nő kapcsolatában, mint egy WC-csészében hányni. Rájuk hagytam, úgy, hogy bele se gondoltam. Azt játszották, hogy szerelmesek, és azt: — Gizi szavaival — két nap az élet. Ezt bizonyára olvasta valahol. Egy könyvben. De az is lehet, hogy csak a címe tetszett meg neki, megelégedett ennyivel, s nem lapozgatott. Fő, hogy azt hiszik, jól érzik magukat. Mindegy. Ezt elfogadom. De miért kell nekem marhaságaikkal foglalkoznom. Egyáltalán, mi közöm, azazhogy nekik egymáshoz.

Voltam ifjú költő. Sállal, kendővel nyakamban. Verseskötettel hónom alatt. Zsenim ennyire tört felszínre. Idősebb társaim megértően nem törték le zsenge bikaszarvaikat. Rámhagyták. Hadd bosszantson a vörös. Borzalmasan rossz verseket írtam. Ezért dadaistának adtam ki magam. Nem dőltek be öncímkezősemnek. De kár. Így utólag azt mondhatnám: jó mulatság, kölyökmunka volt. A mellébeszélést azonban azóta művelem. Egyre jobb leszek.

VARGA IVÁN